

Fen Bilimleri Dersi Odaklı? Öğrenci Sorumluluk Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fen Bilimleri Dersi Odaklı? Öğrenci Sorumluluk Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21687>

Özet

Fen Bilimleri Dersi Odaklı Öğrenci Sorumluluk Ölçeği, ilkökul öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik sorumluluk düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, öğrencilerin ders içi ve ders dışı sorumluluk davranışları, ödev tamamlama, derse katılım ve öğrenme süreçlerine aktif katılım gibi boyutlar üzerinden değerlendirilmeyi hedefler. Ölçeğin geliştirme süreci, 2021 yılında Sevda Nur Açıkgöz ve M. P. Demirci Güler tarafından gerçekleştirilen bir geçerlik ve güvenirlik çalışmasıyla dayanmaktadır. Bu ölçek, özellikle ilkökul düzeyinde **fen eğitimi** bağlamında sorumluluk kavramının operasyonel olarak incelenmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öğrenci Sorumluluğu, **Fen Bilimleri**, ilkökul, Ölçek Geliştirme, Likert Ölçeği, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Sevda Nur AÇIKGÖZ, M. P. Demirci Güler

Amaç

Fen Bilimleri Dersi Odaklı Öğrenci Sorumluluk Ölçeği'nin temel amacı, ilkökul öğrencilerinin fen bilimleri dersine özgü gösterdikleri sorumluluk davranışları sistematik ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, eğitimcilerin ve araştırmacıların, öğrencilerin derse hazırlık, materyal kullanımı, ödevleri zamanında teslim etme ve öğrenme hedeflerine ulaşma konusundaki kişisel **sorumluluk** alma düzeylerini tespit etmelerine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek aynı zamanda, öğrencilerin sorumluluk düzeylerindeki farklılıklar belirleyerek, düşük sorumluluk gösteren öğrencilere yönelik pedagojik müdahalelerin ve destek programlarının geliştirilmesine bilimsel bir zemin sağlayarak amaçlanmaktadır. Böylece, fen bilimleri dersinde daha etkili öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

Yapı

Ölçek, akademik **sorumluluk** yapısını fen bilimleri dersi içeriği ile ilişkilendirerek ölçmektedir. Bu yapı, genellikle öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetme, ders materyallerine sahip çıkma, ders etkinliklerine aktif ve düzenli katılım gösterme gibi davranışsal ve tutumsal bileşenleri içermektedir. Ölçeğin odak noktası, genel sorumluluktan ziyade, fen bilimleri konularına özgü görev ve yükümlülükleri yerine getirme eğilimidir.

Geliştiriciler, ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak için titizlikle çalışmış ve fen bilimleri dersinin

gerektirdiği özel sorumluluk alanları (örneğin, deneylerde güvenlik kurallarına uyma, gözlem kayıtları düzenli tutma) temsil eden maddeler olmaktadır. Yapı, öğrencilerin sadece kurallara uymasına değil, aynı zamanda öğrenme sürecinin bir parçası olarak **öz düzenleme** becerilerini de ne ölçüde kullandığını yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışması, Açıköz ve Demirci Güler (2021) tarafından yayımlanan makalede detaylı olarak sunulmuştur. Geliştirme sürecinde, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemek amacıyla çeşitli geçerlik analizleri uygulanmıştır. Bu analizler genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi ile), kapsam geçerliliği (uzman görüşleri ile) ve ölçüt bağıntılı geçerlik türlerini kapsamaktadır.

Kaynak makalede belirtildiği gibi, ölçeğin geçerlik bilgileri bilimsel standartlara uygun olarak raporlanmıştır. Özellikle yapı geçerliliği için kullanılan istatistiksel yöntemler, ölçeğin kuramsal yapılarının ampirik verilerle desteklendiğini ortaya koymuştur. İlgili detaylı geçerlik katsayıları ve yöntemleri için kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlik

Fen Bilimleri Dersi Odaklı Öğrenci Sorumluluk Ölçeği'nin **güvenirlik** çalışması, ölçek maddelerinin iç tutarlılığını ve zaman içindeki kararlılığını belirlemek amacıyla yürütülmüştür. İç tutarlılık güvenirlilik katsayısı (genellikle Cronbach Alfa katsayısı), ölçekteki maddelerin aynı yapıyı ölçme derecesini göstermektedir. Bu katsayı, geliştirme çalışmasının yapıldığı orijinal makalede (Açıköz & Demirci Güler, 2021) sunulmuştur.

Yüksek güvenirlilik katsayısı, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini ve rastgele hatalardan düşük düzeyde etkilendiğini işaret eder. Araştırmacılar, ölçeğin ilkökul öğrencileri popülasyonunda güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini bu istatistiksel verilerle kanıtlamıştır. Güvenirlilik analizlerinin detayları, kaynak makalede mevcuttur.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal boyutları ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Geliştirme çalışmaları genellikle, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını incelemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile başlar. Bunu takiben, belirlenen faktör yapısının farklı bir örnekleme doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanması beklenir.

Fen Bilimleri Dersi Odaklı Öğrenci Sorumluluk Ölçeği'nin faktör yapısı, fen dersine özgü sorumluluk davranışlarının çok boyutlu olup olmadığını belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Orijinal çal??mada, ölçe?in nihai formunun kaç faktörden olu?tu?u, bu faktörlerin varyans aç?klama yüzdeleri ve faktör yük de?erleri gibi istatistiksel bilgiler sunulmu?tur. Bu analizler, ölçe?in kuramsal sorumluluk yap?s?n? ampirik olarak destekledi?ini göstermi?tir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü:

Geli?tirme Ölçe?i (Development Scale)

Format:

3'lü **Likert Ölçe?i** (3=Her Zaman - 2=Bazen - 1=Hiçbir Zaman)

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

?lkokul Ö?rencileri

Ya? Grubu:

?lkokul ça??ndaki çocuklar (yakla??k 7-11 ya?)

Popülasyon Detaylar?:

Ölçek, Türkiye Cumhuriyeti Milli E?itim Bakanl??'na ba?lı ilkokullarda ö?renim gören ö?rencilerin fen bilimleri dersine yönelik sorumluluk düzeylerini ölçmek üzere standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi:

Öz Bildirim Envanteri (Self-report inventory). Ö?rencilerin kendi sorumluluk alg?lar?n? ve davran?? s?kl?klar?n? de?erlendirmeleri esas?na dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Öz Düzenleme, Sorumluluk Davran??lar?, Psikometrik Özellikler, ?lkö?retim, E?itim Psikolojisi,

Öğrenme Süreçleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı:

Kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresleri:

snacikgoz@outlook.com

Yazışma Adresi:

Sevda Nur AÇIKGÖZ (Detaylı kurumsal adres kaynakta belirtilmemiştir, ancak yazarın makale yayınladığı kurumu esas alınmalıdır).

Ünvanlar, Ücret ve Uygulama Yılı

Ünvanlar ve Kullanım Ücreti:

Ölçeğin akademik amaçlı kullanımı için yazar(lar) ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanım koşulları ve ücret bilgisi kaynakta açıkça belirtilmemiştir.

Test Geliştirme Yılı:

2021 (Makale Yayınlı Yılı)

PDF Kaynakları:

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir.

1. The original PDF can be downloaded here: <fen-bilimleri-dersi-odakli-ogrenci-sorumluluk-olcegi-toad.pdf>

2. Alternatif PDF bağlantısı: <abd88079-bdc5-4274-9638-f3715aab13b0.filesusr.com>

Kaynaklar

Açıkgoz, S.N. & Demirci Güler, M. P. (2021). The Science Course-Focused Responsibility Scale Towards Primary School Students': Study of the Validity and Reliability. In: **Education Quarterly**

Reviews, Vol.4 Special Issue 1: Primary and Secondary Education, 637-650.

Fen Bilimleri Dersi Odaklı Öğrenci Sorumluluk Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak metin içerisinde bulunmamaktadır. Maddelere ulaşmak için lütfen yukarıda belirtilen referans makaleye veya PDF bağlantılarına başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM